

1987-88 1988-89 1989-90 1990-91

Adm n(1) 3"02

בהתכלות כוללת על כל עשרה הניסיונות אפשר לראות
שאברם גורש לחתו – במקוטעין אמן, וכבר דרגה – את כל
בקשרים בין אנשי אחיהם, בינו לבין דברים שהוא קשור וקרוב
אליהם. ואת זאת הוא אכן עושה, עם כל הקשי' שיש בכך: בתחילה
עליו לעזוב את ביתו ומשפחותו, להיפרד מחבריו ומרקובי' ומכל מה
שהוא הכיר. וכך שיבר פירושו עניין זה: "ארץ" – זו הארץ אותה
아버יהם מכיר, השפה והמנהגים; "מולדת" – זו הנוף הפרט' שלו,
שלא בהכרח קשור לאرض; "בית אבא" – המשפחה. גורש פה ניתוק
מכל מרכיבי החיים והאישיות. לאחר מכן יש רעב בארץ נגע ואבדות
נאצץ לעזוב אותה, למרות שהוא רק הגיע אליה לא מכבר. במצבים
ולוקחים ממנו את אשתו והוא לא יודע מתי היא חזרת – פרעה לא
נותן לו כתובות ותאריך. אומרים לו לרש את ישמעאל בנו הבכור –
והוא מגרש. הניטין העשيري, ניטין העקידת, הוא הקצה האחרון
בדרגת הקשי', שככל את כל מיני הקשיים והמשברים בכת אחת.
הוא קשה באופן כפלו ומכפול ממשום שהוא דודש מאברם לעשות
שני דברים במת אחת: ראשית – להרוג את יצחק בנו, שהוא "בן..."
"יהידך אשר אהבת" (בראשית כב, ב) והוא גם הוווע שהבטיח לו ה'
ושנית – זה כבר דבר חמור וקשה בהרבה, שכן הרבה מעבר למשבר
הפרטיה-האישי שלו הוא מעמיד את אברם במשבר אמונה – עליון
להרוג ויזבוח אדים, דבר שכלי ימי הוא עומד נגרו.

שבירת הלמה

כשבחונים את הניסיון של "לך לך", מיד עלותה כמה תמיינות: הקב"ה אומר לאברהם: "לך לך מארצך וממולדתך ו מבית אביך אל הארץ אשר ארך. וואעיר לגני גודול ואברך וגודלה שמן, והיה ברכה.

לאברכה מברך ומפלילך אarr, ונברכו כך כל משפחות האדמה".
לכאותה הציווי הזה הוא לא כל כך גורא; חורי ה' אומר לי ליכת,
ומבטיח לי כל טוב בלבתי – מה יכול להיות יותר טוב?
התמיהה רק מהחרפה כאשר מעמידים את הניסיון הזה מול
ניסיון העקידה. בניסיון העקידה אمنם יש ביטוי לשון מאיד רומיים,
(עלך לך", אשר אומר אליך"), שיש גם דמיין סגוני
בכמה וכמה פרטמים, וכבר דברו על ההקבלה בין שני הניסיונות הללו.
אבל ככל זאת יש הבדל מהותי בין הניסיונות: בעקידה אין שום
הבטחה צמורה, יש רק לך ותעשה כך וכך, בלי למה ומודע, ובלי'
שום הבטחה. פה, מלבד הציווי לך-לך", יש גם שוויה ארוכה של
ברכות. אנשים עוחבים את ארץ ישראל וגם ארצות אחרות שסובלות
פחוט ממנה, רק בשבייל אפשרויות של "שמעא", "אפשר" ו"אולי".
אנשים עוברים אל מעבר לים מתוך מחשבה שם יהיה להם מקצת
ברכה, ואפילה לא ברכה שלמה. ואילו כאן, הקב"ה מבטיח לאברכה
שרך לך ויהיה לו כל טוב – מה עוד הוא אביר?

4/ זאת ועוד: לילך לר' קדם עוד ניסין, שאיןנו מסופר בתורה בפיורוש, אבל מופיע במדרשו (פרקי דרבנן אליעזר כ). בניסין ההוא על אברהם היה להשליך את עצמו לבבשן האש באור כשדים כדי שלא לעבד עכוזה וזה. הוא יכול היה לומר, כפי שעשו הרבה, שהוא חזר בו, שהוא כופר בדעתינו – אך הוא סירב, והוא מוכן למסור על כך את נפשו. אחריו דבר כזה, מהו הקושי של "לילך לר'"? אמר שבארהם מוכן למסור את נפשו אומרים לנו: ר' אין שאותה מוכן למות, עכשו בא געשה ניסין יותר גROL: אתה מוכן גם לעבור דירה?

בא נעשה ניסין יותר גדול: אתה מוכן גם לעBOR דירה?

יש שני צדדים לתחשובה. מצד אחד, הניסיונות, כאמור, הולכים וועלם מבחינת הקושי הפנימי, ולא מבחינת הקושי החיצוני. אמת היא ש מבחינת הקושי החיצוני, למוטה על קידושה ה' הווא ניסיכון גודל לאין ערוך מאשר לעבר לארץ אחרת. אך למורות זאת, כאשר אדם מת על קידושה ה' והוא יודע לממה הוא עושה את זה. שכן שזה דבר גודל ונורא ולא כל אדם עמד בכך, וכשקרושים עמדו במשך הרבה דורות הם היו תמיד לנס ולפלא – אבל אנשים עשו את זה, ולא אחד אלא רבים. כך מופיע במדרשו (ויקרא רכח ל}): "מה לך יוצא ליטסקל? על שמלוית את בני. מה לך יוצא ליישור? על שישמורתי את השבת...". לאדם ההורל למות על קידושה ה' יש שיכנווע פנימי, הוא יודע שזו האמת הגמורה. האדם הזה יודע למן מה הוא מות,

הוא יודע בשבייל מה הוא יוצא להישור.

לעומת זאת, בניסיכון של "לך לך" האלמנט הזה חסר; אכרהם מקבל פקודה, אך לא שום הצדקה או נימוק. הרי אם אני רודצה להיות ירא שמיים, אני לא יכול להיות ירא שמיים בברוקלין? אי אפשר להיות ירא שמיים שם בחזרה, באור בשדרים, באכד או בשנורוי?

מן לא תוכש? מודיע עני ציריך לווח מוקומי? משום לכך, הניסיכון כאן הוא לא במאמען, אלא במצויק הפנימי, בהרגשת הטעם והתכלית.

בניסיכון של אש אברהם לא ציריך לשנות את מה שבלייבו, יש לו חכלית, ידיעה פנימית מוחלטת. לעומת זאת, כאן ב"לך לך" אין גודל ניסיכון של מה שמתollow בתוכו – כדי לקבל מלכות שמיים.

ולא כראם טעם פנימי, והשאלה היא עד כמה הוא מוכן לשנות את עצמו, לותר על מה שמתollow בתוכו – גם אם מבטחים לו ברכה והצלחה – מדורע שארם יקום לו יילך – אם אם מבטחים לו ברכה והצלחה – אם אין לו טעם, סיבה, הבנה כלשהי? שברות הלמה היא הנקודה החשנה, והסבירה לנו היא האחד האחד של הניסיכון.

היליכה ללא כתובות
ישנו גם צד שני, שנראה כהתמצית הקושי, והוא דוקא בחלקו השני של הצווות: "אל הארץ אשר אראן". אברם הולך בלי שם כתובות, זה קשה הרבה יותר מאשר ניתוק הקשר לדברים האישיים. כשהנה בונה תיבה הוא בהחלט יודע מדרוד הוא עושה אותה, וכך גם לא קוראים לה "ניסין בנית התיבה". זו עשייה מוגדרת מאד: הוא יבנה את התיבה ממש מאות ועשרים שנה, ובוכותה הוא יינצל מקטטטרופת עולמית. אך כשאברהם הולך ממקוםו, היליכה זו היא היליכה אל האופק בלי קצה ובלי יעד.

קשה מואוד להתרגל למחשבה שצריך ללבת לא כתובות, זה
שנוגע מהותית אפ"ל מושגיות הנפש שאברהן גונדרש לה קודם לכך. 3
כשאנו הולך למקום שאומרים לי "אשר ארץ", גם אם אני סומך
על הקב"ה בכל ליבי, נשארת בי כל הזמן שאלת נפש חזקה: لأن
אני הולך? 'שבטיל מה?' אילו היה אומר לאברהם: לך לארץ
בגען, גם אם הוא לא היה רוצח ללבת דודוקא לארץ בגען – שלא
נראה שהחייתה מקום שיראת השמים נפרוצה בו – הוא היה הולך,
חו לא הייתה הבעיה שלו. הוא יכול היה ללבת לכל מקום, אפ"ל
לסדרום. אבל ללבת לא כתובות, לא רצץ אשר ארץ", פירושו ללבת
בל' ההגשה שהגנה אני מגיע לאיזושהי נקודה – יותר חשוב
או פחות, אבל העיקד שאתה מגיע. הקב"ה אומר לאברהם: אתה
הולך – לאן? – תתראה כבר, יגידו לך. 6

זהו בדיק על הנקודה הזאת: "דבר גדול עשו ירושל... שלא אמרו למשה היאך אנו היוצאים מרבר ואין בידינו מchia לרן, אלא האמינו והלו אחורי משה. עליהם מפורש בקבלה (ירמיה ב, ב): "הלויך וקראת באוני ירושלים לאמר וכורתי לך חסר נערך אהבת כלולותיך לכתך אחרי ברבר בארץ לא זורעה". הם פשות הלאו. בני ישראל הלאו במדבר בלי כתובות, וזה גם מה שsegued אותם. והי הם אוכלים מן, שותים מי בارد, וחוץ מהקפות בינויהם אין להם צורות מיהודין, אז מה מציק להם? הניטין הגדל במשך ארבעים שנה, והוא ההרגשה שהם עושים סיבוכים במקומות: "זונסב את הר שער ימים רבים" (דברים ב, א). אני הולך וחולך, המלך ומטובב, ואחר כך עושה עוד סיבוב אחד. השאלה לאן אני הולך?! זה מה שsegued; אני רוצה נקודה, כתובות, איזושהי אחיה.

הציווי של "לך-לך", הוא סוג של הוראה איך צריך, אדים להתקדם. מאברהם למרדנו שככה צריך ללכת, כפי שאמר זאת ר' יהודה הלוי ("רשויות" כב): "לא אשה ולא אנסה" – בכמה הולכים אחורי ה': בלי כתובות ובלי כתובות. הקראית הגדולה של ה' אל האדרם, הראשונה והאחרונה, היא קריאה שאין לה כתובות. ה' אומר לך לך" ואתה קם והולך, בלי לודעת לאן אתה מגיע, בלי לדעת איפה הנקודה שלך, ובלי לודעת מה התבליות שלך. דרך זו, עם כל הקשיים, היא כנראה הדרך הראوية לתחילה חייו של אדם, משומש שכך מתחילה הפסוף של אברהם. וזה גיטינו הכתוב הראשון של אברהם, עם כל הברכות ועם כל ההבטחות – לכת אחורי ה' ולא לשאול; לכת בלי שתהיה לו קרע שווה יכול להיחמד אליה.

בדרכו היו יישך בקשה אמיתית אחת שראוי לו לארם לשאול, והוא גם בקשתו של אברהם לאורך כל הניסיונות: שודע שאתה הוא המדבר עמי, אתה הוא האומר לי לך אחורי. הבהירה שה' תמיד אינו בא הרבב התייך שיישי לי, ומעבר לה אין שום דבר.

אתה ביבאנין, היא האידוק של עצמה.

האמת היא שהאדם שהולך אחורי ה', למשל מי שיושב ועמלו בתורה, או פעמים רבות שהוא קורה בתוכו. האבן נימוחה, הברזל מתפוצץ, קורה משהו; אך אין שום הבטחה שאומරת – לך וכן תעשה לך וכן יקרה. אנחנו יודעים שמי שהולך אחורי ה', מطبع הדברים נוצר משחו בתוכו, בויכוך, בעידון ובקשר לה, אבל אין לנו התחייבות על כן.

אין חכלס
הענין זהה הוא בעית נפש לא רק של אברהם, הוא שייך בהרבה תחומים, בבחינה "מעשה אבות סימן לבנים". החיים שלנו בנורם על כך שלכל דבר יש תכלית, לכל דבר יש קצה בו הוא מתחילה וקצתה בו הוא נגמר, ולכן עשיית דבר שאין לו סוף ידוע כווכה בייסורי نفس. כן, למשל, בלימוד תורה, אחר הדברים הכיו מוסלמים הוא שאין

שום נקורה בסוף שבה אמורים: לך וכך הגענו, זייןנו. במסגרות אלה אנשים יוצרים לעצם הרבה פעמים נקדוטות סיום מלאכותיות. ברחבי הארץ יש בית מדרש ריבים בהם אנשים לומדים להיות דינאים. רוב האנשים יודעים שהוא לא עניין של תכלס, שיתן להם ממשה ופרנסת, או מודע הם נכנסים ללימודים האלו במרקם ריבים זה בא ולענות דודוק על צורך שבנפש: שהארם יוכל להציג שהוא לא הולך סתם בכחה לשום מקום. תאוו לעצמכם שארם ישב ולומר חמש שנים, עשר שנים. אז מה היה? הוא ישב ולמד. ומה היה אם הוא ישב עוד שנים? הוא גם בן ישב ולמד. אדם שיושב אוניברסיטה הרבה פעות שנים מוציא דיפלומה. אמן לא תמיד דיפלומה של אוניברסיטה שהוא יותר מdifploma של ישיבה; גם מומחה לספרות רומאית עתיקה לא תמיד יכול לבנות מזה חיים משגשים. אך ככל זאת תעלדה או תואר נוגנים לאדם יעד שאליו הוא הולך. אדם לומד, יש לו תחנות בדרך, וכשהוא מגע לתחנה אחת, הוא ממשיך לתחנה הבא, והוא ידע לאן הוא הגיע בסופו. שaanin הזה הופך עליהות בעיה מציקה: מה התכלית, מה היה בסוף?

שאדים יוצאים מஸחו מוגדר ביד, יש לו הרשות הנפש שחווא גמר משחו, אבל לשכת ללמדeli מטה ותכלית ברורה ומוגדרת, זהו דבר קשה מאוד, וזה אכן בעיה אמיתית. מ... מ... מ...

ה' התחלק לפניו" היא בעית חיים. בכל אחד מאתנו יש בחינה של אברהם, וכל אחד מאתנו עומד במצב דומה לויה של אברהם. לפעמים המצב כולל את הכל: ארץ, מולדתך ובית אביך, ולא קיבל על זה קשה עד כדי כך, אבל תמיד יש צד שאני אלך, ולא קיבל על זה שום דבר. האדם מכובן היה מעידף שיחיה לדבריםஇוז קצח, שהוא יכול לומר: עשיית קצת יותר קדוש, אבל הקב"ה לא מבטיח שום דבר כזה; הוא רק רוצה שנלך – אחרינו, או לפניו.

אכן, שבחו של עם ישראל (מכילתא דרבי ישמעאל בשלח)

ב[מבחן] וילך אברהם באלטר דבר אליו ה'. – ייל' הוכנה פפי מחת שריאית, בסוף הגד זבי גלilio להגראי זצלה עלי משלוי, שביאר מאבר גותוב פט (י' ח) "הנס לב ייח מזות ואיל שעתים ילבט", דמי שאו מ"ר שיעשת הפתחות גטתר או פאתין, נקי לו לחשול ולהתבטל מנטן, כי פגוע שגותות תעפחתת לו השטן, لكن כי שהוא חכם לב, יקח מזות מיד, בלי שום שחי ואיתו, אבל מי שתו און שפטים, טאינו עשות תיקון, רק ידבר בשפטיהם, שיטתה אח'יך, ילבט, כי ייכל ולא יעשה כל' ; ועין בדורש טומא אבות פ' א' טז, שביאר בסוגנון דותם ה' ג, מאמר המשנה שם אמר מועל עשת אורבת, שבונת ג'ך, פהויר את האדם, שלא יוציא שפטים, שיפת

בזה זו תיום, כי בזות יון מקום ליפויים ומיעוט שנותן, שיבטלו עשויה והמצבות, רק יעשה תיקון, בלי שום זיבור ואמרית טקדם, ואנו יעשה תורת, ווישט, וכן מסגר לנו הכתוב, גם מתגולות אברותם, כי כאשר אמר ה'zioni שילך מארצו וטולו, לא תרבת כל' בדברים, רק תלך תיכ'ת, באשר אין דבר אליו ה', בלי שום איתור והסתממת, ובזה לך לבת דרכו, וכאשר אמרנו.

(3)

כג(ב)

כג(א)

(2)

(5) ג'חינה ופאייזער

"וישע אברם הולך ונסוע הנגבה". כל מסעיו הנגבה, לכת לדורותה של ארץ-ישראל והיא לצד ירושלים" (רש"י).
הכנה למשה מטפים, נחשבת כהמשחה גופו. ולפייך "כל האוכל ושותה בערב יומ-הכפורים, מעלה עליו הכתוב כאילו תחתנה תשיעי ועשירוי", לפי שפטורת האכילה בערב יומ-הכפורים היא, כדי שיהיה לו כח להעתנות ביום הכפורים (רש"י). ולבן נחשב הכנה להעינוי כמו העינוי. ואמרוי: "רב אידי היה רגلى דוחות אויל תלתא ירחי באורחא חד יומא בכבי מדרשא" (מהלך שלשה חזרות מביות לבית המדרש ונוסף מביתו אחר הפסק ולומד יום אחד וחזר לבתו לחנן". רש"י), והוא קרי ליה רבנן בר ב"ר דחד יומא וכו'. נפק ר' יהנן לבי מדרשא ודרש: ואותי יום יום יודרשוין, וכי ביום דורשין אותו ובכילה אין דורשין אותו אלא לומר לך, כל העוסק בתורה אפילו יום אחד בשנה, מעלה עליו הכתוב, כאילו עסוק כל השנה כולה". וחכונת אם כל השנה היו כל עשיותיו מכוננות להכנה אותו יום אחד, כרב אידי, שכל שלשה החדשים היה עסוק בהalicha לבית המדרש, או נחשב לו כל וצן ההכנה כאילו עסוק בתורה: "חשבתי דרכי ואשיבכה רגלי אל יוזהו", אמר דוד: רבענו-של-עולם, בכל יום ויום היהי מחשב ואומר למקום פלוני ולבית דירה פלונית אני הולך והוא רגلى מביאות אותו לבתי כנסיות ולבתי מדרשות". אין הিירש, שנתחרט ולא חלך למקום פלוני ולבית דירה פלונית אלא לבית-הכנסת ולבית-חמדרש, אלא שהיה מקיים "בכל דרכיך דעהו", באופן שטוקס פלוני עצמו ודירה פלונית עצמה, היו ממשים מכוא והכנה לבית-הכנסת ולבית-חמדרש.
 אברהם אבינו היה מהלך תמיד "חולך ונסוע הנגבה". כל מסעיו הגיעו. לכל מקום שהיה הולך הכל היה מכון לנקודה אחת, לצד ירושלים. והוא לקח לדורות, "סימן לבנים": כל עשיותיו של אדם, כל הליוכתו וכל צעדיו יהיו מכונים "לצד ירושלים", "חולך ונסוע הנגבה".

אמרנו נא אהוו את למן ישב לי בעבורך והיתה נפשי בגלד. (יב, יג)
 ופירשטי ישב לי, יתנו לי מתנו.

צריך ביאור בזה, וכי למונת הינה מצפה (ב"ב טו), אבן טוביה היתה תלוי בזוארו של אברהם אבינו שכל חולת הרואה אותו מיד מתרפא, שהמשיך אליו בדבריו תלמידים, וכי שהיה לו איזה חולין מתחלאי הנפש אם לחשוש שמא יחרגנו, כי כל זינו עליין, שהי לו כח המושך בחכמו ובדיבורו להשפיע על כל איש ואיש, אפילו על הגורע, להשכילו מדברתו לפניו, לא הי לו מה לחושש, להדריכו, שלפחות לא היין לעשות הנבלת לרצחו נפש, [וכען שאמרו בס"ס ע"ז י"א באונקלוס דאגניר, שדר קיסר גונדא דרומיי אבחורי, משכינחו בקראי איגנור, וכן פעמי שנייה ושלישית והוא משכנ בדבריהם עד שכולם]
אברהם היה לעשה נפשות להקב"ה למשוד לבם לאמונהו ולהקראי בשם ה' א' עולם, א"כ תהי ואת סבה וגורם שיתקמצו אליו אנשים עשרים ומוכדים, ובזהודנות זאת היה לו האפשרות להוציא לפועל את שאיפתו הגדולה, ללמד את העם אמונה ודעות נכונות ואמתויות, שהו עיקר חיותו ושאיפת נפשו, והוא למען הרגו אותו, הינו שתיכףomid ירוגהו, אבל נשתאמר מיד שהוא אחויו ואו יכנסו אליו בסבך זאת היה לי ההתבה וחווית נפשי במ"מ אודותיה עד נושא שרה להם, ואו בשיחותיו ודבריו אתם בדברי חכמה וගיון, שני מצפה ושהיא משאת נפשי, ושבגילד נושפכו להיות להם יראת הכבוד מלפניו, וכמוacha היה נפשי ורוחני, לקרוא בשם ה' ולפרטם שיפורש הרשב"א בעין יעקב על מאמרם ועל האמונה.

(6) ד'איך נCKER

(ד) באשר דבר אליו ד': اي אפשר לפרש 'כמו שדבר'²⁶, שהרי במקורה הסמור פריש הכתוב יותר²⁷. ותו, למאי כתיב "וילך אתו לוט" הוא מפורש בסמוך דלוות בכלל כל הנפש²⁸, אלא משמעות "כאשר דבר" - חיכפ ומיד כשדרבר²⁹, ולא המתין על הכנה הדרושה זהה. וכדי שלא יהיה לו עוכבים ממכירת הנחלאות וכדומה יצא תיכפ ומיד ולוט הלק עמו, והנינה³⁰ אשתו ושאר בני ביתו בעיר עד שמכרו הכל, והוא³¹ נחעכט מעט בדרכן. ומماחר שכבר יצא מעירו והחזיק בדרכן, ראו אנשי להכין הכל ובאו כולם אצלנו. ואז כתיב:

(ה) זיקח אברם: איז³² היה אברם בראש הנוסעים וכל הטפלים עמו³³, וכן שכתבתי להלן (יג, ג) "וילך למסעיו" - שהלך לאט לאט לפני הכבודה שעמו. בן היה כאן, אחר שהחזיק בדרכן וידע שלא תחיב לו מניעה מגן בליבנה, שוב ראה להוש לאבידת המפן וכל היקום, אע"ג שהוא נגד הזוריות לגמר המזויה, מכל מקום גם שפירת נכסים הוא עין ראי לחוש, וכן שכתבתי בספר דברים

(6) ד'איך נCKER

ע"י שרה, וכך שתקשו המפרשים. ואפשר לבאר, כי באמת לא הי אברם צריך להחשש שמא יחרגנו, כי כל זינו עליין, שהי לו כח המושך בחכמו ובדיבורו להשפיע על כל איש ואיש, אפילו על הגורע, להשכילו מדברתו לפניו, לא הי לו מה לחושש, להדריכו, שלפחות לא היין לעשות הנבלת לרצחו נפש, [וכען שאמרו בס"ס ע"ז י"א באונקלוס דאגניר, שדר קיסר גונדא דרומיי אבחורי, משכינחו בקראי איגנור, וכן פעמי שנייה ושלישית והוא משכנ בדבריהם עד שכולם התגирו עיי"ש] אולם העיקר שחשש שמא תיבת כשיראו את שרה המופלגת ביופין, גאנקשו מיד בנפשו טרם שייהי לו עמלם שום מגע גנו"מ, וזה שאברם לשרה, והי כי ייאו אותו המצריים ואמרו אשתו זאת(ה) הרגו אותו, הינו שתיכףomid ירוגהו, אבל נשתאמר מיד שהוא אחויו ואו יכנסו אליו בסבך זאת היה לי ההתבה וחווית נפשי במ"מ אודותיה עד נושא שרה להם, ואו בשיחותיו ודבריו אתם בדברי חכמה וגיון, שני מצפה ושהיא משאת נפשי, ושבגילד נושפכו להיות להם יראת הכבוד מלפניו, וכמוacha היה נפשי ורוחני, שיפורש הרשב"א בעין יעקב על מאמרם ועל האמונה.

ג (6) כיוון שנגמל איתן זה התהילה לשוטט בדעתו והוא קтен ולחשב ביטום ובכללה, והיה תמהן
היאן אפשר שסיהה הגלל הזה נוגה תמיד ולא יהיה לו מנהיג ומיליכב אותו, לפי שאפשר שיטיב
את עצמו. ולא היה לו לא מלמר ולא מודיעיך דבר אלא משקע בכארו כסדים אין עובדי עבורה וזה
הטפחים : ואכבי ואמר וכל העם עבורים עבודה וזה הוה נוכד עמהו, וכן משוטט ומבחן עד
שהשיגן דורך האמת והבן קוו הצדק מעדתו הבוגרת, וידע שיש שם אלה אורה וזהו מבוגר הגלל הוא
ברא הכל ואין כל הגמא אלוה חוץ ממנה : וידעו בכל העם טויפם. ודבר שרים להם לטעות,

ו השעבים את הכוכבים ואות הזורות עד שאבד האמת מודעתם. נון יוכן החטא הרabi'י
אכבעים שנה הכיר אברם : כיון שהזכיר לייע והחלה להшибו ח' ג' וככבים מה היר באחיהם
תשובה על בני או כבושים ולערוך דין עמם לולמר שאין זו דרך זאת או דבאי פלא ס' פלא ד' פלא
שאטם הולכים בה. ושיבו הצלמים והתמלח להחיש לעם שאין אורי לעבדו יס' פלא פלא פלא פלא
אלא לאלה העולם ולו אורי להשתנות ולהקייב לנוון כדר שיכרתו כל
הבודאים הכאים. וראוי לאבד ולשבור כל הזרות כדי שלא יטשו בתן כל העם כמו אלו שענין מודען שאין
שם אלה אלא אלו : כיון שנבר עלייהם בראיוינו בקש המלך להבונן, געשה לו נס ויצא לחוץ. והחלה
לעמדו ולקרוח בקהל גדול לכל העם ולזהרים
שיש אלה אחד לכל העולם ולו רואר לעבדו.

ה (7) **חו'ת מהלך וקורא ומכן החטא הרabi'י**
העם פשייר לעיר ומממלכה קהה משליך קדשו
טנקין ג'ם צבוי לדי' לממלכה עד שהגע לארכ' בנני והוא קדשו
שם בשם יי' אל עולם : וכיון שהוא העם מתבקצין לו
שהעיגן ג'ם דביו היה מודיע לכל אחד ואחד לפ' יס' פלא
ושואלן לו על דביו היה מודיע לכל אחד ואחד לפ' יס' פלא
דעתו עד שהיחירותו לדון האמת. עד שנקצתו אלוי
אלפים ורבבות, והמ' אושי בית אברם. שטל לבם
הפייר הנגדל הזה תבר בו ספרים והודיעו לzechק בנו.
לשכ' יצחק מלמד ומחריר. וצחק החזיר לע יעקב ומינטו
ללמד, ושב מלמד ומחריר כל הילוטים אליו : ויעקב
אבינו למד בבי נולם. והבדיל לד' ומיינו ואש והשיכו
בשיכה למד רוך יי' ושמרו מצוח אברם. ועתה את בני של אל' יפסיקו
מפני לוי ממנה אחר ממנה כדי שלא ישתחם הילמו : היה הדור הולך
ומתגבר בבי יעקב ובגדים עליהם ג'תשה בעולם אומה שהיא יודעת .

ח (8) **במה אדע כי אירשנה.** רוז'ל אמרו (נדירות לב). בעבור שאמר אברם במה אדע
ונענש בידוע תרע והשכל ימאן לקבל דרוש וזה שיסבלו בגין עונש גדול כוה
בעבור האות ששאל אברם, ואברם עצמו לא קיבל שם עונש ושינוי בינוי תקינה.
ע"כ לבי אומר וגומר שגולות מצרים היו לו סיבות אחרות ונחלקו בו רוז'ל ותמצא
כל הדעות במחרי"א כי ידו קבצם, הן קצחה או רוך היריעה האחת מלהעלות עליה כל
הזרות הינם, אך שבעל מדרש זה קשה לו, היה הטעם אל הгалות מה שייה, لما
זה הגיד הקב"ה בשורה רעה זו לאברם לצערו בחנים. ע"ז אמר שבseven במה אדע
שרצה לידע דבר שליא היה בו צורן לידע, כי מה לו לבקש אותן על דבר ה', על
בן גענש בידוע תרע שהזריעו הקב"ה דבר לצערו וזה ג"כ מדה כנגד מרה.

ובענין זה ששאל אברם, תמהו רכבים למה שאל אותן על ירושת הארץ ולא שאל אותן
על הבטהה הזרע. ואני שואל עוד שאלה אחת למה לא שאל אותן על הארץ
מיד כשאמר לו הקב"ה בפעם ראשונה לזרען את הארץ או רכו' גם בספיקות אל' רכו'
הזרות. ואני אומר שהאות אשר שאל לא שהיה אברם מסופק ביעוד הארץ יתברך
ג'לת שרצה שכירות לו הקב"ה ברית לסלק מעליו כל טווען ומעורע. לפי שלמעלה
אמר לו לזרען אתן משמע מתחנה בעלמא, ועל זה לא היה מבקש אברם כרויות ברית
כי מי יערער על המתחנה אשר נתן לו ה', כי לו תני' תבל ומלואה ובידיו ליתן הארץ
לכל מי שירצה. אבל אחר שאמור לו הקב"ה להחת לך את הארץ הזאת לרשותה. משמע
שנתינה זו שהזוכר הינו תורה ירושה. לפי שנה כshallוק הארץ לבניו נתן ארץ נגען
לבני שם ועתה בא אליה בתורת ירושה, או' חשב אברם שמא שאיר ירושי של שם
יערערו על חלכם כי בני שם עילם וארכסיד ואשרו ולוד וארם. ואברם יצא מן
2. ארוכסיד ושם שאיר בNEY שירערו על היירושה על כן אמר במה אדע כי אירשנה.
מה האות שאני לבד היירוש בLEY ערעור. ובאה לו התשובה קחה לי עגלה משולשת
ונגו. כדורך שכורת ה' לאחרן ברית מלך עולם לסלק מעליו ערעור של קרח, כך כרת
ה' בERY לאברם לסלק מעליו בל טענן וממעבע. כי זאת לפנים לחך של כוותי
ברית עוכרים בין הגורם בנווען.

(9) מס' קרכג

ולא יקרא עוד שם אברהם וחיה שמר אברהם (י"ז ח') ובשנו השם של יעקב כתיב (פי ושתל, לייח ד) לא יקרא שם עו"ד יעקב כי אם ישראל היה שמן, ולא כתיב לא יקרא עו"ד את שם יעקב כמו כן ולא יקרא עו"ד את שם אברהם.

קרוב לומר בטעם הדבר עמי היזע בתמלות. דילשון "את" מורה על הטפל להעיקר, כמו בברכות (לין ב') על הפסוק דעתה קדושים עורלטם ערלו את פריו אמרו, את — לרבות הטפל לפרי ומאי נירוי, שומר לפרי (העלים והטריות והקליפות). ובעירובין (ר' ב') על הפסוק רוחן בימי את בשרו את הטפל לבשרו, ומאי נירוי — שערן, ובב"ק (ס"א ב') על הפסוק דעתה משפטים סקל ישקל והשור לא יכול את בשרו אמרו, את בשרו, לרבות הטפל לבשרו, ומאי נירוי פורו (שאשרה בתנהו), ועוד בהרבה מקומות יובן "את" לטפל.

הנה כאן באברהם, שהשם "אברהם" נucker כולם, אפילו רק בטפל לעת צוזה, כתיב ולא יקרא עו"ד את שם אברהם, אבל ביעקב שלא נucker שם יעקב כולם אך שם ישראל עיקר ושלם יעקב טפל לא, לא כתיב לא יקרא את שם עו"ד יעקב יין כי בטפל נשאר עו"ד.

ונעם הדבר שבאברהם נucker השם אברהם גם בטפל, ולא כן ביעקב אפשר לומר, משות דבשם אברהם נשאר עו"ד רישומו גם של השם אברהם וקרים וכרכונו ולא כן ביעקב, כי בשנו השם לישראל אין כל רישום חכר לשם יעקב, ואם לא יזכירו לפמעים, ישכח כלו ואבד זכרו, וזאת להזון ישתחע כלו שם ולידת למ"נ נשאר בטפל. ביד שעתם ישאר לזכרון,

ונעדי מה שכתנו בתוספת הלשון "את" דכתיב באברהם, משות דמותה על עקירת השם אברהם אPsi בטפל, עמי זה יתבאר מה שבשוני השם של שרה כתיב גם כן (פסוק ס"ו) לא תקרא את שמה שרי, יין כי שם זה נucker אפילו בטפל.

(10) מס' ג' ג' ג'

ולא יקרא עו"ד שם אברהם והי' שמן אברהם (י"ז ח')

כנראה זוקק הי' אברהם עד דבריהם עד שהולד א' יצחק קדוש מראם, שנינו מקום, ושינוי השם, ושינוי הגוף על ידי המילה, ואף דרש"י ב恰恰לה הפרשה הביא לדלהןך הינו רכאנ א' אתה מオリ לשינוי מקום גורם נראה דהוי טפל לשינוי השם דעתעה שולט על רמ"ח אברהם ונעשה אב המון גוים וכן בשורה נעשה שינוי השם ממש"כ שרי

אשתק לא תקרא שם שרי אלא שרה דבריהם באה א' לעשותם מולדים, וצריך להבין מהו החשיבות של אותן ה' בשינוי שם, ומובא בשם עתווה מלובליין זוקק' לדלהןך מה שאמורה וחל ליעקב ותאמיר הנה אמרתי בלהה בא אל'י ותולד על ברבי ואבנה גם אני ממנה (ל' ג') ופירוש דבר האמאות הי' בשם אותן רבקה לאה, כולם יש בהם א' מה' מלבד רחל ולכך אמרה רחל הלא בלהה יש בה פעמים אותן ה' ואולי עיר' אבנה ממנה (ועיין ברביינו בח' שכבר קדרמו בזה) וג' צ'ב' מא' חשיבות

אית ב' באות ה' דע"י נעשה מולדים, ובעלוי הפטוד סוד הדברים ע"פ מה שבסם הרוי' אית פעמים אותן באות קטנה ופרש"י דכה' בראמ שנאמר ביה שני' אבל לנו אין חלק בנסתורות וע"כ יתכן לומר ע"פ פשט דינהה כתיב

אללה תולדות השמים והארץ בהבראים ביום עשות ר' אלקים ארץ ושמים (ב' ד') ונכח במסורת כי ה' באות קטנה ופרש"י דכה' בראמ שנאמר ביה ד' צור עולמים הינו דעה"ז נברא באות ה' ועה"ב יוד' נמצא דבריאת

התבע הוא באות ה' ולאלו שע"פ התבע נבראו עקרות ציריך לשנות טבעם ג' ע"י צורק את ה' בשינוי השם או בתפלה וכן דמעיל שינוי השם (עם יארש) בגיןה או מוקד דאן וזה אותו החפץ כמו' וזה מהני ובעקורה דאן וזה אותו האשה העקרה ובזות יש לפרש ג' מה שנאמר

ויתחר יצחק לנכח אשתו כי עקרה היא זיעחד לו ר' ותהר ובקה אשתו דכתפלתו נאמר שם אשתו בלי שם אבל בשוננה כתפלתו נאמר רבקה אשתו והינו משומ דחשש יצחק דאولي תהי' זוקקה לשינוי השם כמו' אמו וע"כ תפלו לנכח אשתו ונענה שתעשה מולד בלי שינוי השם והיה רבקה אשתו משומ שיש באות ה' ננ'.

(11) מס' ג' ג'

בפרשה זו נזכרו רוכב של העשרה נסיונות שנותנה אברהם אבינו, כמאטו"ל (אבות פ"ה) עשרה נסיונות נתנה אברהם אבינו ועמד בכלם להודיע כמה חיבתו של אברהם אבינו. והנה בתורה"ק אין ספרי מעשיות בעלה, אפילו בוגע לאברהם אמרו את שערת המה גוף תורה אבינו, וכל פרשה וענין בתורה המה גוף תורה הבאים למדנו אורחות חיים. ואיתא בענין העשרה נסיונות בספה"ק מאור עיניכם (פרק וארא), דבמו שאברותם אבינו נתנה בעשרה הנסיונות, כך כל אחד ואחד מישראל מתנהה בימי חייו בעשרה הנסיונות,

שבל חינוך של איש יהודי רצופים נסיונות, להודיעו כמה חיבתו לפני המקום. וכనז' דברי במבב"ג,

שמעלתו של אברהם אבינו היתה כה גדולה, לא מצד שקים כל התורה וכל המצוות, שכבר היו בישראל כאלו שקיימו כל התורה, אבל חיבתו לפני

המקום היה שעד בעשרה הנסיונות, שבוה יהודיע כמה חיבתו לפני המקום ובזה עיקר גודלו

ותפארתו. וכמ"כ כל יהודי מורי אברהם אבינו העיר הוא מה שנמצא נאמן בשעת מבחן ונסין.

והנה איתא בחו"ל (שם) כל מי שיש בידו שלשה דברים והוא מטלמידיו של אברהם אבינו, עין טובה ורוח נמוכה ונפש שפלה, ושלשה דברים גבואה הוא מטלמידיו של בעל הרשות, עין רעה ורוח גבואה

ונפש רחבה. ויל' דכלואורה היה מתאים יותר לומר של העומד בעשרה נסיונות הוא מטלמידיו של אברהם אבינו, כאמור שזו היא עיקר חיבתו וגדלותו.

וכמ"כ קשה למה לא נקט כל שיש בידי מدة ההסד והלנטת אורחותם, שוו מידתו של אברהם אבינו עמדו התסד, ומה עניין שלשה דברים אלו דוקא. ניש' למדモ

מוחה שבל פעולתו של אברהם אבינו, מה שעמד בעשרה נסיונות ומדת ההסד שלו, הכל מהות תוצאות משלשה דברים הללו שמכבתם עמד בכל הנסיונות.

והבי' בונה כדאיתא בספה"ק שבעית נסין גולדים מהadds כל השגותיו ומודגתו ומסתלקין הימנו מהומין, כי לו לא זאת אין מקום כלל לנסין, ורק

על מה שחשיג ביגיעתו העצמתו וקנה במטירות נפש, זה נשאר בידו והוא אשר עמד לו בעת נסין. וכן

היה אצל אברהם אבינו שבחשת הנסין היה לו הסתלקות מהותין ועמדו לו שלשה דברים הללו עין טובה רוח נמוכה ונפש שלפה שם היו היסודות

של אברהם אבינו שרכשים ביגיעה במ"ג ומכם עמד בכל העשרה נסיונות. ונמצא שככל עמידתו בעשרה נסיונות היא רק תוצאה שלשה דברים הללו

שהיו בו. וכמו כן גם מدة ההסד והלנטת אורחותם של אברהם אבינו הוא ג' ב' תוצאה שלשה דברים

הילו וכמבעואר להלן.

של יהודו, שיהודי יבטל כל ישותו להשכית, ואו
הוא בכלל תלמידיו של אברהם אבינו ומכח זה הוא
עומד בכל נסיונות החכמים. האובי בנפש הגדויל ביותר
של היהודי הוא הישות והחווריות, כמאמר הבעש"ט
הק' עה"פ אנכי עומד בין ה' וביניכם, האנכיות
והישות שבאדם עומדים כמחיצה המפסקת ביןו
להשכית, וזהו האובי העיקרי של יהודי בחוי בღעט
הרשע היפוכו של א"א. מכח ביטול הישות בבחוי
ואנכי עפר ואפר הגיע אברהם אבינו לכל המdots
שלו ולדרגו בשלהה דברים הללו, ומכח זה גם
עמד בכל העשרה נסיונות שענינים היה ביטול
הישות. הן הנסיוון הראשון באור שדים שבו מסר
עצמו לנמרץ, וכן שאר הנסיונות, שורוכם היו באופן
שלכאותה לא היתה לו כל ברירה ובחרירה, כמו
הנסיונות של ויהי רעב בארץ, או ותלקח שרה לבית
פרעה ולbeit אבימלך ומלחת המלכים וכיו"ב, שככל
הנסיוון היה מה שאברהם אבינו קיבל באהבה את
רצון ה', ובכיטל דענו ורצוינו לרצון ה', שאריך
שהקב"ה מתנתג עמו הוא רק לטוב, שהכל מכח
שביטל ישותו כליל להשכית. וזה גם היסוד וכח
העמידה בכל נסיונות החיים בחוי עשרה נסיונות
העוביים על יהודי בימי חייו, שעל ידי ביטול הישות
ועין טוביה רוח נמוכה ונפש שפלה, מגיע להיות
מתלמידיו של אברהם אבינו שוו شيئا השאיפה של
יהודו.

ומשמעות תלמידיו של אברהם אבינו, היינו
שזה היה הלימוד שאברהם אבינו לימד תמיד
لتלמידיו, עין טוביה ורוח נמוכה ונפש שפלה. וכך
שמצינו שהאבות למדו תורה, כאמור ז"ל (יומאי
כח): מידין של אבותינו לא פרשה ישיבה מהם,
אברהם אבינו זקן וושׁב בישיבה וכו'. וביעקב דרשו
ז"ל (בר"ר סת, יד) עה"כ ושבב במקום ההוא, שרך
עתה שככ אבל כל י"ד שנה שהיה בבית עבר לא
שכב לישון אלא עסק תדר בתורה. שלכאורה אין
להבין מה היה למדוד כ"כ הרבה קודם שהתורה
ניתנה, אלא מסתבר שזה היה למדוד בשלשה דברים
הלו עמוק מני עמק, וכל מעוניינו היו נתונים בהם
עד שלא היה לו פנאי אפילו לשכב לישון. וזהו
הכוונה שככל מי שיש בידו שלשה דברים הללו הרי
הוא מתלמידיו של א"א. ופי' כל מי שיש בידו
(שהוא לשון מיוחד שלא מצינו כמותו בשאר מקומות),
היא שזו שליט ובבעליים על מדותיו בשלשה דברים
חללו. יש אדם שמספר פעעם מתרנג הוא כראוי
במדה זו או אחרת, אבל אין זה בידו שאנו שליט
על זה. וב כדי להיות מתלמידיו של אברהם אבינו
כבעלים על זה.

ואיתא בפרשנויות דכל היכא שהתנה מקרים את
המספר ומחילה כמו כאן שלשה דברים, משמעו שא'
הדברים קשורים אהדי וייש להם יסוד אחד, משא"כ
ז"ל היכא שמצויר בדברים ואני מונה מונה מספרם, שאו הם
ענינים נפרדים שככל מהם עומד בפני עצמו.
ולבואר מהו השורש והיסודות המשותף של שלשה דברים
עין טוביה ורוח נמוכה ונפש שפלה, שהם היסודות
של אברהם אבינו והיסודות של יהודי. הנה היסוד
ל'בבריהם הללו הוא "ביטול הישות", שאין בו כלל
ישות עצמית. וזה היסוד לעין טוביה, שבעל עין טוביה
שם בטובתו של חבריו ורואה תמיד רק טוב על
חבריו, כי' שנראה מעלה חברינו ולא חסרוןם, אבל
אם יש בו ישות הרוי היצה"ר מתגבר עליו שידאה
רק את חלק הרע לחבריו, וכאשר יהודי מבטל את
הישות שלו או יש לו עין טוביה ורואה מעלה חבריו
ולא חסרוןם. וכן רוח נמוכה ונפש שפלה ג"כ נובעים
mbיטול הישות. וע"פ חסידות יהוי זה יסוד העבודה

(6)

(12)